

Kovács Bea

A LÉLEK (ELŐRE) NEM LÁTHATÓ PACÁI

***Unpredicted.* Váróterem Projekt, Kolozsvár**

Sinkó Ferenc új rendezése, a Váróterem Projekttel való első közös munkája a színész-rendező-koreográfus eddigi legérzékibb és egyben legterapeutikusabb előadása. Az érzéket arra értem, hogy az *Unpredicted* mint előadás erőteljesen szenzoriális élmény, az öt érzékre hat, és ezek révén, mert mégiscsak színházat nézünk, arra a bizonyos hatodikra is. Sinkó előadásán ülve az az érzésünk támadhat, hogy mi vagyunk a páciens és a terapeuta egy személyben, ami pedig velünk történik, az a művészet terápiás hatásának a megtapasztalása. Bennünk zajlik a régi göröngyöket felszaggató felszabadulás, és ugyancsak a mi feladatunk megfigyelni a külső-belső összefüggéseket, majd levonni a megfelelő következtetéseket. Senki nincs ott, hogy elmondja: ez ezért és ezért történt, ennek ez és ez az értelme. Az *Unpredicted* mint színházi Rorschach-teszt működik, nincsenek helyes vagy helytelen válaszok, csak a felvillanó képek és a bennünk megszülető, majd láthatatlanul továbbillanó asszociációk játéka – játék a játék kedvéért. Sinkó előadása váratlan, előre meg nem jósolható, ahogy mi magunk sem tudhatjuk, mi fog bennünk végbemenni egy művészi-terapeutikus utazás során.

Elfogult vagyok: számomra az *Unpredicted* világa nagyon kedves és ismerős. Gyermekkorom meghatározó élménye, a színekkel, a festékekkel és a festészettel való találkozás Sinkó színpadán egy performansszerű játékként köszönt vissza, egyszerre lépteti működésbe gyermeki és a mostani énemet. Sebők Maya az előadás elején fekete, könnyedén simuló tornaruhában (jelmez és díszlet: Gábor Zsófi) elvégez néhány jógamozdulatot (a levegőeresztő pózok egy sorát, talán nem is véletlenül, a játékhoz fesztelenség kell) egy több színfolttól vérző, pacafoltos talajon, majd a tér bal szélére helyezett testes festékes üvegekhez megy, kiválasztja a sárgát, és a tér közepébe érve egy vizualításában, textúrájában kiváló jelenetben játékba kezd a festékekkel. Az élénk, szintetizáló sárga folyik és nyúlik és földhöz ér, eközben Iszlai József mély, be-beregző, dús dallamai szólnak meg és kísérik végig az etűdöt, amelyben Sebők Maya csodálatra méltó fegyellemmel és összpontosítással jógázik tovább az immár friss festéktől csillogó talajon. Elkezdem érezni a ZUG melegét, a mellettem ülő lányok Nivea krémét és balról egy citromos mentateát, az érzékszerveim maximális kapacitásukon működnek, és ebben a szenzoriális rebegésben egyszerűen csak arra gondolok, hogy milyen jó nézni, ahogy szárad a festék.

Ebbe a zenbe jön be Imecs-Magdó Levente, leül egy székre, megeszik egy banánt. Az egész megjelenése annyira komikus, hogy azonnal feleszmélek: hiszen a Váróterem Projekt előadását nézem most! Sinkó nekem *Parallel* és *#hattyúdal* és színészként a *Caravaggio*, van minden munkájában valami kitartott, koncentrációt igénylő lassúság, ami engem nagyon megfog. Az utóbbi

két előadását nem láttam, így nem tudom, milyen alkotói következmény az *Unpredicted*, de az ímént felsorolt, számomra emlékezetes előadások valahogy mégsem voltak annyira komikusak, mint például a Váróterem frenetikus humorú és ugyanakkor szívbemarkoló produkciója, a Zéró.

Tehát itt van Imecs-Magdó, és ekkor elkezdődik egy másikkajta játék, ami valójában a Váróterem Projekt és Sinkó játéka. Számomra ez a találkozás egyben két merőben különböző színházi szemléletmód összekoccanása is, és a hibrid egy nagyon kellemes, tartalmas szórakozásnak bizonyul (a szórakozást a lehető legpozitívabb értelemben értem). Ugyanis az *Unpredicted*ben benne van az, amit a Váróteremben mint alkotócsoporthoz szeretünk, amit tőlük megszoktunk: hogy nem veszik halálosan komolyan magukat. Ettől az egésznek van egy jóízű humora, az alkotók bénító perfekcionizmustól mentes szabadsága gyermeki könnyedséget ad a színészi játéknak. A következőkben nemsokára megjelenik Csepei Zsolt is, aki focilabdát hoz. Most már hárman vannak, ők, a festék, a labda. A lehető legjobb játék egy gyerekek, jól össze lehet piszkolni mindent, mondjuk a felnőttek annyira azért nem szeretik ezt a játékot. Sebők, Imecs-Magdó és Csepei játszanak e hármas jelenetben, és az első sorok nézői csak megrezegnek vállból, hogy nehogy őket érje az a festékes labda.

Hozzájuk érkezik Udvari Tímea negyedikként, látszik rajta, hogy semmi jóban nem sántikál, játszani jött. Majd rajzolni fognak, míg a ZUG falain kétoldalt egy vetített kép jelenik meg, a négy színész, amint webcammel-telefonnal önmagát filmezi filmnézés közben (vajon mit néztek? – nem tudtam rájönni). A *Parental Ctrl*-ban hasonló módszerrel beszéltette, ha jól tudom, Sinkó az alkotókat, itt azonban nem beszélnek, nem vallanak, nincsenek szerepben a színészek, csak nézzük őket, amint reagálnak, megpróbálunk leolvasni az arcukról egy jelenetet, amit mi nem láthatunk. Ezt a vetítést kicsit házi feladatossá érzem, azaz a rendező által színészeknek adott házi feladat lenyomatának; nem tudom megfejtetni, hogy pontosan hogyan, mi által illeszkedik az előadás egészébe.

Sebők Maya és Csepei Zsolt. Fotó: Bethlendi Tamás

Az előadás utolsó, zárójelenetében mind a négyen velünk szemben ülnek, széken, mögöttük mikrofonállvány mikrofonnal, a mögött pedig négy, rajzokból kirakott kör. Ezek a rajzok kerülnek mustrára, egy-egy hívó szóhoz kapcsolódva, majd ebben az ismételt játékban cseng ki az előadás.

A Váróterem Projekt előadása egyszerre meglepő és ismerős, nem érdemes az első benyomástól a mélyebb rétegek felkutatása érdekében megfosztani magunk, nekem tetszik ez a lebegés. Mintha elindult volna az utóbbi időben egyfajta antiagresszív, a közös élményre építő színház. Vannak alkotók, akik a színházi találkozás alkalmát nem a brutalitás, hanem a biztonságos tér (safe space) megteremtésének lehetőségeként látják. Gondolok itt főként az olyan one-to-one előadásokra, amikor a néző és az alkotó vesz részt csupán az eseményben, ennek a közlési módnak a természete pedig a kölcsönös bizalomra épül. Sinkó Ferenc és a Váróterem Projekt hasonlóan vigyázzák bizalmunkat, ha már behívtak ebbe a színes-játékos világba, nem fogják arcunkba csapni az ajtót, és én hálás vagyok nekik, hogy nem cinikusak, mert tényleg annyira unpredicted a színházban a derű.

Felmerül persze a kérdés, hogy meddig ér és mennyit takar a színház mint szó, mint terminus és a színház mint művészeti műnem határa, és hogy egyáltalán színház-e, amit látunk. Sinkó ebben az előadásában minimális mennyiségben közöl vagy jelent ki dolgokat, így bármi, amit megfogalmazunk, személyességgel átítatott, a nézői ént nagymértékben tartalmazó mondanivalóként könnyelhető el. A mondanivaló helyett azonban inkább az impresszió szót használnám az *Unpredicted* érzés- és élményvilágának a megragadására, az előadás ugyanis ezen a ponton is több közös vonást mutat a képzőművészettel, a szabad asszociációkra épülő absztrakt és (enyhén) dadaista művészettel, és főként az absztrakt expresszionizmussal. Kandinszkij, Pollock, Rothko, Hans Hofman munkái villannak be az előadás közben, az ő festményeiket nézve érezni azt, hogy amint a racionális elme magyarázatai cserbenhagynak, illetve már nem érvényesíthetők, egy mélyebb, kevésbé tudatos, mondhatni ösztönös-intuitív helyről származik az értelmezések sokasága, és ezek létjogosultsága valós, megkérdőjelezhetetlen, ugyanakkor végtelen szabadságot ad alkotónak és szemlélőnek/résztevőnek egyaránt.

Az előadás után jóleső érzés járja át az egész testemet, valamiféle belső, közvetlenül bőr alatt áramló melegség, meghittség, lelki kényelem. Egy előadás utáni beszélgetés közben elhangzik, hogy *katarzisz*, meg ennek a hiánya, de én úgy gondolom, hogy nincs szükség folyton harsány érzelmekre ahhoz, hogy ott belül valami a helyére kattanjon, csak úgy finoman, játékból, szinte észrevétlenül.

Unpredicted. Bemutató dátuma: 2017. szeptember 29.; Váróterem Projekt, Kolozsvár. Rendező: Sinkó Ferenc; Díszlet és jelmez: Gábor Zsófi; Zene: Iszlai József; Rendezőasszisztens: Sipos Krisztina; Technika: Sipos Júlia; Játsszák: Csepei Zsolt, Imecs-Magdó Levente, Sebők Maya, Udvari-Kardos Tímea.